

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHAZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez Rákospösztyurra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

FELELŐS SZERKEZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKO ISTVAN

rákospösztyurai lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PAL

Ágtaívi esperes-lelkész. kiskér. lelkész. cinkotai lelkész.

DUSZIK LAJOS GÖMÖRY JÁNOS

szatmári lelkész. esperesi főgym. igazgató

Megjelenik hetenként évi iver

A lap ára:

Egész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára 40 f

Hirdetések és pályázatok ára

Egész oldal 30 K

Alkandó hirdetésnek meggyezes számán

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Püspöki jelentés.** — **Egyházi statisztikai évkönyv.** Homola István.
Belélet. — **Pályázatok és hirdetések.**

Püspöki jelentés.

Geduly Henrik, a tiszai egyházkerület püspöke az ez évi kerületi közgyűlésnek hosszabb jelentésben számol be az egyházkerület életéről. E jelentésből közöljük a bevezető részt egészben s egyes lényegesebb püspöki megjegyzéseket kivonatolva.

„Ha az Úr szent igéje a földi küzdelmek győtrő órái között nem világítana belé Isten örök bölcsességének és kegyelmének az emberi elme előtt sokszor megfoghatatlan útjaiba (Róm. XI. 33.) és nem biztatna a megpróbáltatások e mostani sötét korszakának közeli elmulásával (I. Kor. X. 13.): úgy akkor ezen, már a második, irtózatos vérözönben és gyilkos emberpusztításban lefolyt esztendő végén kelt jelentésemet a kétségbeesés hangjain kellene kezdenem. Eget ostromló vészkiáltások, a fenger vizein sülyedő hajó megrémült utasainak szívekbe markoló jajjai törhetnének elő lelkünkben: „Uram, mi lesz velünk?!“ „Uram, segíts, mert elveszünk!“ . . .

Ám, ne feledjük, m. t. Közgyűlés, hogy ha ez a pusztító vérzivatar sok drága kinstól, sok féltett tárgyától ragaszkodásunknak, szeretetünknek, sok értékes alkotásától a szellemi lét és az emberi haladás megfeszített igyekezetének és a családi lét békés nyugalmatól, szelid örömeitől meg is fosztott minket, —: kettőtől nem foszthat meg soha és

ezek, a győzelembe vetett remény és az Isten gondviselésének örök bölcsességében és kegyelmességében gyökeröző hit.

Hazánk népe ma is azzal a rettenthetlen tudattal néz szemébe a háborus megpróbáltatások győtrődéseinek, hogy e szinte mértéknélküli önáldozat végre is meghozza a maga kívánatos jutalmát. Fiaink az őseinktől örökölt rendithetetlen bátorság lelkével, valóban bámulatraméltó hősiességgel állanak őrt határainkon és az ellenségtől elhódított idegen területeken. Az egyes családok gyász, fájdalma, az alig meghatározható nagy veszteség a nemzet virágjában, a mi drága ifju hőseinkben — bár pillanatokra mély bánat és szenvedés forrásai, de elnémulnak, eltompulnak akkor, amikor a lelkiismeret ítélőablaja elé a nemzeti lét és nemlét kérdései tolnak. Ez a nemzet a múltban is nagy volt a közös veszély elhatározó pillanataiban és nagy ma is nagy abban a fennkölt akaratban, tudatban, elhatározásban és áldozatos cselekvésben, hogy győzni akar és győzni tud. Nekünk meghátrálnunk nem lehet. Nekünk, ha élni, lenni akarunk, csak előretörnünk lehet és előre is fogunk törni, bár éhezünk, nélkülözünk, küzdünk, veszítsünk, sirjunk és szenvedjünk, mint egyesek, tovább is!

És ezekben az elhatározó érzésekben és szilárd feltevésekben megizmo-

sitja a kart és megacélosítja a jellemet a mi gyermeki bizalommal teljes hitünk Isten gondviselő bölcsességében és kegyelmében. Nem lehet az, hogy az igazságos ügy milliók véráldozata dacára is elbukjék a földön. Egy tökéletesebb igazságosság, egy tökéletesebb bölcsesség akadályozza meg azt: Istené! Mi romolhatatlan hittel állunk ma is, a háboru e hosszúra nyúlt tartama mellett is az égi kegyelem zsámolyánál és valljuk a zsoltárral (104. zs. 20–22. v.): „Segítséget szerzesz, hogy éjszaka legyen, melyen az erdők minden vadai kijönek . . . az oroszán kölykök, melyek ordítanak a prédáért . . . De feltámad a nap és ismét elrejteneznek és az ő hajlékukban lefeküsznek. És kimégyen az ember az ő munkájára és az ő dolgára mind estvéig.“

Az Úr evangéliumi anyaszentegyházának e nehéz időkben az a dicsőséges szerep jutott, hogy az evangéliumi hitnek és reménynek ezt a megalkuvási nem ismerő szellemét tartsa ébren a lelkekben s hogy ennek megvilágosító és megerősítő szent világa mellett gyógyítsa a lelkek sebeit, lelkesítsen a könyörülő szeretet áldozatos cselekedeteire és a földi irgalom és a mennyei remény olaját és borát adja enyhítésül ott, ahol azok a sebek nagyon véreznek, nagyon fájnak. Ugy állott és áll ott ma is egyházunk a háborus idők szenvedéseivel szemben, miut egy, a Krisztusi hit és szeretet lelkétől áthatott szellemi hadsereg, amely hadat üzen bajnak, csüggedésnek és építi a segítség és vigasztalás várta. E magasztos hivatás méltó betöltése mellett eltörpülnek azok az egyes egyházi ügykezelési ágakban tapasztalható visszasságok, hiányok, nélkülözések, amelyek elkerülhetetlen velejárói a háborus évek közviszonyainak. Más a feladat a háboruban, más lesz a békében! Majd ha Isten kegyelméből győzelmesen végigküzdöttük a háborut, akkor elkövetkezik a békés idők helyreállítási, továbbfejlesztési feladatainak felkarolása, az új építés

a romokon. Addig pedig kérjük a kegyelem Urát, hogy benne vetett hitünket és a mi hazánk végső győzelmébe vetett reményeinket még, ha kell, fokozottabb megpróbáltatások között se engedje lanakadni soha.“

E bevezető rész után beszámol a püzipök az egyetemes és a kerületi közgyűlések *határozatainak végrehajtásáról*, sajnálattal állapítja meg azt a tényt, hogy a vk. minisztertől több felterjesztésre még nem érkezett válasz. Ismerteti az érkezett *min. rendeleteket* s beszámol azon intézkedésekről, a melyeket ezeknek következtében tett. Az evang. katonai lelkészek elégtelenségéről s ezeknek szervezettelenségéről panaszkodik. A *zsinaltartásra* vonatkozólag saját egyéni nézetének ad kifejezést, „hogy a zsinatnak nem lehet más feladata, mint kimondani a saját felosztását s a törvényhozó munkásság elejtett fonalának békesebb, boldogabb időben való felvételét, a mikor majd számolni lehet a háboru után új alakulatot öltő korszellem követelményeivel is.“ A *balkáni evang. egyházak* viszonyairól irván a következőket mondja:

„Tekintettel a majdan kialakuló közjogi kapcsolatra és arra, hogy a hazánkkal való szorosabb kereskedelmi, mezőgazdasági és forgalmi kapcsolat következtében ott valószínűleg a mi magyarországi egyházunk hívei fognak túlnyomórészt letelepedni, azt hiszem, nem időszerűtlen az a feltevés, hogy evang. egyházegyetemünknek saját érdekében fekszik az ottani evang. egyházaknak a saját érdekelttségi körébe való bevonása.“

Igen fontos kérdést érint, a midőn a *hitoktatásnak egyetemes jellegű rendezésének* a szükségességét hangsúlyozza.

„Épen ilyen már a háboru alatt előkészítendő, s a háboru után, a mennyire csak lehet, mennélhamarabb megoldandó feladatnak tartom a *hitoktatás* kérdésnek egységes alapon, *egyetemes jellegű* s minden szempontra kiterjedő szabályrendelet megalkotásával leendő megoldását. Ma igazán úgy állunk, hogy a hány község, ahány tanfelügyelő, ahány miniszteri rendelet, ahány jellegű iskola: annyiféle a hitoktatás a hitoktatók képeztése, a rendelkezésre álló óraszám, a tananyag, a tankönyv, a csoportosítás és

a tiszteleteij kérdésében egyaránt. Egyesenes szegyenletes állapot e kérdésnek, mely mögött evang. egyházunk oly nagyfontosságú érdekei rejlenek, ilyen helyzetben hagyása, míg ezzel ellentétben r. katolikusok, reformátusok, sőt zsidók teljesen szervezett állapotokra tudnak reámutatni.“

Az evang. egyházunkban tapasztalt létszámcsökkenést nehéz sebnek jelzi a püspök.

„Ha majd a béke áldott korszaka lsten kegyelméből újból ránk köszönt, bekövetkezik a gyógyítás feladata e téren is, sőt elsősorban e téren. A mi az állam feladatait illeti — a közkereseti, népoktatási, telepítési, népegészségügyi és alkotmányjogi stb. viszonyok javítása, ezeknek támogatásában mi evangelikusok hagyományos honpolgári kötelességérzetünkkel bizonyára ott leszünk; a mi a társadalom feladatát illeti: az anya- és csecsemővédelem, az elhagyott gyermekek gondozása, az árvaügy stb. terén, ezeket bizonyára lelkesen felkaroljuk. De nem kisebb lelkesedéssel, az lsten örök országa és földi hazánk legszentebb érdekei szolgálatának magasztos tudatával kell ott lennie minden evang. lelkésznek, tanítónak, tanárnak, földbirtokosnak, felügyelőnek, egyháztagnak azon kitarító küzdelem arevonalában, amelyet a prostitució, az elhanyagolt cseléderkölc, az egyke-rendszer ellen, a néperkölc javítása érdekében kell felvennünk. Lelkipásztorok, testvérek, urak: itt már aztán igazán sorakozni kell, míg nem késő, míg a pusztulás nem ölt, megdöbentő mérveket!“

A készülő középiskolai reform kérdésében kifogásolja,

„hogya az iskolafentartókhöz ez irányban kérdést nem intéztek. Pedig itt esetleg az egyes iskolai típusok transformálásával járó anyagi, esetleg iskolafentartói jogi jellegű áldozatok hozataláról van szó. Közmeignyugvásra ilyen kulturreform csak akkor oldható meg, ha az összes érdekelt tényezőket eleve meg-

hallgatták. Kifogásolom továbbá a megoldásnak nagyon is aprólékos, egyoldaluan részleges jellegét, a mely szemmel láthatólag politikai érdekű. Ha valaki, úgy én, hiva vagyok a nemzetiségi vidékeken lakó polgártársainkkal és hittestvéreinkkel való békés együttműködésnek és nagyra értékelek minden becsületes, hazafias szellemű culturtörekvést, bármely nyelven is akarjon az az igazság eszméjének szolgálni; de hogy akkor, a mikor a szakértők és szakkörök tulnyomóbb része karddal a kezében viaskodik éreftünk a haremezön, oly nagyfontosságú kérdésben, a minő az általános műveltség elemeit szolgáltató gymnásiumi oktatás, még alkalom se legyen megnyilatkozni az iránt, hogy a classicafilologiai, vagy az ennek pótlására hivatott nemzeti műveltségi tárgyak helyébe valamely világnyelv, vagy valamely vidéki nemzetiségi nyelv oktatását illesszük-e be az oktatás keretébe: szerencsés kezü eljárásnak nem tarthatom. Egyébként, ha a javaslatból törvény lesz, a kivitelen nézetem szerint az egyes középiskolák tanártestületeit és helyi hatóságát fogja illetni a döntő szó.“

A reformációnak 400 éves forduló alkalmára tett egyetemes intézkedések ismertetését adja továbbá a püspök s egy nagyobb szabásu, esetleg a testvér ref. egyházzal leendő meünneplésének a gondolatát veti fel. A theol. fakultás érdekében tett bizottsági tárgyalásokról számol be s az eperjesi főiskola fejlesztése érdekében tett mozgalomról, melyhez a kerület jóváhagyását kéri. De ha az eperjesi evang. jellegű egyetem eszméje egyelőre kivihetetlennek is bizonyulna, „még akkor is egyházkerületünk egész anyagi és erkölcsi erejét összpontosítani kellene oly áramlat ellen, mely a theologiai facultásnak máshol felállítása mellett eperjesi theol. akadémiánkat, s ezzel collégiumunkat a theologiai akadémiák egyesítésének jelszava alatt mesterségesen el akarnák sorvasztani. Ez ellen kettős érdek szól. Egyfelől — és itt eszembe jut egy prof. vallásu, vezető állásu minisztériumi tisztviselő megjegyzése — sem mi evangelikusok, sem maga

a magyar állam ninesen annyira bővében a kulturintézeteknek, hogy máról-holnapra akármelyik fölött is megkonditsuk a halálharangot; másfelől, ha akár a pozsonyi, akár a soproni, de főként, ha mindkét akadémia feláldozásával létesül egy államilag is fenntartott theologiai facultás Eperjesen kívül, ugy még mindig elsőrangú érdeke és kötelessége marad egyetemes evang. egyházunknak az eperjesi akadémia fenntartásával és támogatásával gondoskodni oly intézetről, a melynek a révén saját autonóm szervével folyhasson be az evang. lelkészképzés nagyfontosságú ügyének az irányításába.

Örömmel üdvözlö a MELE-t, annak végleges megalakulása alkalmából.

Legyen az egyesület az, a mit tőle várunk: a lelkészeknek a hivatalos egyház keretén kívül álló szabad, társadalmi egyesülése, a mely a lelkészek önképzésének, sociális érdekeinek, a gyülekezetek belső építésének nagy kérdéseivel minden u. n. hivatalos befolyás mellőzésével, szabadon feszélyezettség nélkül foglalkozzék. A megalakulással, végleges szervezkedéssel foglalkozó ülésen ugyan heves, szenvedélyes, személyeskedő kitérések hangzóttak el s ezeknek utóhangjai az egyházi sajtó némely képviselője hasábjain is fel-felcsendültek, — de bizunk a mi evang. lelkésztestvéreink komoly evangéliumi szellemében, a mely lesz oly erős, hogy a maga kebeléből minden személyeskedő, túlfengő, beteges kritikai hajlandóságot, — és ha kell, ugy annak képviselőit is — kizárja és csupán az építő, alkotó munkásság érvényesülésének enged tért.

Ezek után beszámol a kerület közigazgatásáról, oktatásügyéről, árvaházáról, pénzügyeiről (tartalékalapja 45.000 koronára emelkedett), a háborus segély felosztásáról, fontosabb intézkedésekről, közli a kerületbeli egyházak belmissziói tevékenységükről szóló jelentéseket. Elmondja hivatalos utjait, (88 napot volt a múlt közigazgatási évben távol székhelyétől hivatalos ügyekben.) Az egyházmegyék és az iskolák jelentéseinek közlése után több, a jelentésből folyó javaslattal járul a közgyűlés elé.

Egyházi Statisztikai Évkönyv.

Ebben az ügyben, mely az egyházi lapokban többször képezte megbeszélés tárgyát, sőt az egyetemes bizottság is foglalkozott vele, melynek életbeléptetésére részletes javaslatot is kidolgoztam s lekötöltem az Evang. Órálóban, a f. évi hegyaljai egyházmegye közgyűléséhez a következő indítványt nyújtottam be:

Mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, hogy a reformáció 400 éves évfordulója alkalmából elodázhatatlanul szükségesnek tartja, egy a kor színvonalán álló, a statisztikai tudomány módszereivel és eszközeivel feldolgozott, a hazai egyetemes evangélikus egyház összes viszonylataira kiterjeszkedő és azokat felölelő statisztikai évkönyvnek elkészítését és megjelenését, mely hű tükröt mutatana a hazai evangélikus egyház jelen állapotairól s biztos talauzul szolgálhatna a legközelebbi jövő teendőinél.

Az indítvány, elfogadás esetében felterjesztendő az egyházkerületi és egyetemes gyűlésekhez.

A hegyaljai egyházmegye július hó 26-án Hassán megtartott évi közgyűlésében ezen indítványt egyhangulag elfogadta s a kerületi közgyűléshez felterjeszteni határozta. Hogy erre közelebbről mi célból és célból van szükségünk, azt, azt hiszem, e lap tisztelt olvasói előtt nem kell ezúttal részletesebben indokolnom, magyaráznom. Megtettem azt itt és másutt részletesen több alkalommal. Ezúttal indokolásul csak azon egyszerű példát vetem fel, hogy ha magunk, vagy még inkább egy idegen nagyobb társaság, nehezebb munka és költség nélkül ismerni akarná hazai egyetemes egyházunk közállapotait, azt vagy a különféle jegyzőkönyveink tömkelegéhez kellene utasítanunk, vagy azt mondanunk neki: menj, járj be egyes gyülekezeteinket, intézményeinket s győződj meg azokból saját szemekkel hazai egyházunk közállapotairól. Hogy erre sem magunk, sem az érdeklődő idegen nem fog vállalkozni, az természetes. Ha megakarom ismerni Magyarország közállapotait, kezembe veszem a m. kir. kormány egy kötetben megjelenő hivatalos jelentéseit s az országos statisztikai hivatal által nagy gonddal összeállított Statisztikai Évkönyvét, itthon, szobámban, kényelmesen, könnyen megismerhetem, tanulmányozhatom azt. De bármely modern, rendezett, szervezett társulat, testület viszonyait, állapotait is ily módon könnyen, hozzáférhetően megismerhetem évi jelentéseikből, mérlegeikből stb.

S mert egyetemes egyházunk ily minden viszonylataira kiterjedő, modern hű tükröt — eddig nélkülöz, azért van szükségünk arra ugy a jelen mint a jövő szempontjából, különösen a

reformáció 400 éves évfordulója alkalmából.

Nem kétkem azért, hogy úgy az egyházkerületi, mint az egyetemes gyűlések is készséggel magokévé teszik s életbeléptetik fent jelzett közérdekből tett indítványomat. Azokat pedig, a kik félnek az újabb terhes, gyűlölt statisztikai munkától, irtóznak a holt statisztikai számok tömkelegétől, megnyugtatom az iránt, hogy ez a munka nem lesz sem terhés, sem költséges s a számokból összeállított sorok, vonalak beszélő, intő, oktató és cselekvésre buzdító alanyok lesznek. Egy hü, igaz külsőt ohajtónánk egyházunk közállapotairól mindenki elé állítani. Avagy talán a tisztán látást nem akarnók, mivel jobb a sötétben halászni!! A világosság fiától ez fel sem tételezhető.

Kassa.

Homola István

ev. lelkész.

B E L É L E T.

A tiszavidéki evang. egyházkerület közgyűlése.

Aug. 3-án és 4-én volt a tiszavidéki evang. megye közgyűlése Nyíregyházán dr. Meskó László felügyelő és Materny Lajos esperes elnöke alatt. Előző nap a számvevőszék és tanügyi bizottság tartotta meg üléseit. A közgyűlés a nyíregyházi gyönyörű templomban istentisztelettel kezdődött, melyen Duszik Lajos az evang. megye jegyzője megható alkalmi imát mondott. Miután jelentés tétetett az egyházmegyei elnökségre meghirdetett szavazás eredményéről, mely szerint a régi elnökség ismét egyhangulag megválasztott, dr. Meskó László a tőle megszokott mély bölése ségü és az aktuális kérdésekkel foglalkozó einöki megnyitóval vezette be a tárgyalást. Beszéde kezdő szavaival meleg köszönetet mondott negyedszeri megválasztásáért, majd a jövő várható alakulására vetett pillantást, s az evangéliumi szellem teljesebb érvényesülésének, erős reményében, és a legjobbak e célra leendő egybeidőmörülésének hitében látja, hogy az a betlehemi csillag beragyogja a világ szívéét. A különböző világnézetek tasája csak elhalkult a háboru zajában, de végkép el nem esendesült; az idealizmus és realizmus, a keresztyénség és atheizmus szellemi mérkőzése a háboru után még hevesebb lesz. Majd fejtegetései során a bibliáról, mint a minden eszményiség legtökéletesebb alkotásáról nyilatkozik s kijelenti: nem szabad a való élettől sem elszakadnunk, nekünk, mint egyháznak bele kell kapcsolódnunk a szociális problémákba s így a ker. idealizmus szövetkezni fog a li. realizmussal egyházunkban, mely ott

fog hívője oldalán e megpróbáló válságos idők után is. A háboruban csak annak az értelmi kultusza ment fönkre, mely tagadta a hitet. Egyedül a ker. erkölcsök tehetik jóvá a háboru rombolását. A Nitzsche-féle atheizmussal polemizálva találóan jellemzi azt, midőn mondja: Nitzsche a metafizika tengerének csak kalóza volt, ki az utast kifosztotta, elvette iránytűjét, s aztán otthagya: menj. . . Kéi legégetőbb feladatnak minősíti nőnevelésünk és vallásoktatásunk reformjait, a népes, evangéliumi iratok terjesztésének fontosságát méltatja. Majd kegyeletes szavakkal áldozik Leffler Sámuel volt nyíregyházi főgimn. igazgató emlékének. Végül — mint eddig — az új ciklusra is 1200 K.-át ajánl fel a Gyámintézetnek. Ugy a beszéd, mint annak befejező nemes, gavalléros gesztusa a legmélyebb hatást tette a közgyűlés tagjaira, kik szeretettel ünnepeleik felügyelői karunk e kiválóságát. Az imár, szintén negyed izben megválasztott esperes Materny Lajos hasonlóan magas szép megnyitóval köszöntött be, vallást tett a Krisztusról, mint az egyetlen fundamentumról. Hűséggel és szeretettel leendő önzetlen munkálkodásra tett fogadalmat. Napirend előtt Révész János a háborus segély tárgyában terjesztett elő javaslatot, mely szerint a 4— és 6 ezer K.-ás fizetésű lelkészek is részesíttessenek segélyben, s a már megnyert segély pedig a készpénz fizetésű és terménynyei fizetett lelkészek közötti különbségtevéssel osztassék fel. A megejtett tisztujítás során kevés kivétellel eltávozás és halálozás eseteiben — a régebbi tisztviselők választattak meg. Kerületi gyűlésre: Veress Imre es. és kir. kamarás, és Hönseh Dezső világiak s Duszik Lajos és Borostyán György egyháziak küldettek ki szavazási joggal. A zsinat-folytatás mellett foglalt állást a közgyűlés. A számvevőszék jelentései során a lemondott pénztárosnak Varga Márton tokaji lelkésznek elismerés és köszönet szavaztatott s helyét a tisztujítás során Bényai Béla ker. pénztárossal töltötte be az egyh. megye, a tanügyi bizottság jelentése kapcsán Ruhmann Andor nyíregyházi el. isk. igazgatót 40 évi szolgálata alkalmával, üdvözölte. Az egyh. megye három — szabolcsi, beregszászi és máramarosi — missziója élénk fejlődésnek indult, a máramarosszigeti missziói egyház anyásítása kimondott, a beregszászi pedig Munkács és Beregszász társegyházzá szervezésének megvalósítóva után szintén hamarosan rendeződik, a szabolcsi misszióban Kisvárdá mutatja a sűrűsödést, hol Werner Gyula polg. isk. igazgató és Baris Frigyes lelkes munkálkodása e missziót is új fejlődés felé lendíti.

A közgyűlés első napjának délutánján volt

a Gyámintézet közgyűlése, elnökökké újból dr. Zelenka Lajos és Materny Imre választották, a kerül. elnökségre adott szavazat szintén az eddigi elnökségre szól, Feledhetetlen lesz a Gyámintézeti istentisztelet, melyen a hatalmas nyíregyházi templomot szinte teljesen megtöltött hallgatóság előtt (tulnyomó többsége persze fekete ruhás nő volt) Rédei Károly nagykarolyi lelkész mondott aktuális szép beszédet. Az idők jele, hogy a beszéd egyik helyén a hallgatóság hosszas és hangos zokogásba tört ki. Az offeratorium 227 kor. volt. Istentisztelet közben a városi dalárda énekelt Kubacska István vezetésével.

A nyíregyházi főgimnázium jelentéséből, melyet dr. Vietórisz József igazgató terjesztett elő, megállapítható, hogy e középiskolánk rekordot ért el a vidéki gimnáziumok között: 563 tanulója volt; a benne uralkodó szellem frissességét jellemzi, hogy 47 leánydiákja volt, s azok nagy része rendes óralátogató tanuló. Az intézet által kezelt alapítványokat Novákné-Nikelszky Mária 5000, és Adorján Ferenc 200 koronával növelte.

Nagy anyagot adott a tárgyalásra a kebeli lelkészegyesület, melynek javaslatait jó részben elfogadta. E javaslatokat lapunkban annak idején már ismertettük, ezek főleg a háborus szeretetakcióra vonatkoznak, így a hadiárva- és a rokkantkérdésre. Duszik Lajosnak az erdélyi szász egyházzal való kapcsolat és egy déli misszió szervezése tárgyában tett javaslataira határozatot nem hozott a közgyűlés.

Fontosabb határozatok a tankönyvekre vonatkozó egyet. határozatot a háboru tartamára felfüggeszteni kéri, népkönyvtárak helyett inkább a népies belmissziói iratok terjesztését óhajtja, a jubiláris gyűjtések határidejének kitolását és a két felől (egyetem és gyámint.) kezdeményezett gyűjtés egységesítését kívánja.

A tartalmas eszmecserékben bővelkedő közgyűlés másnap délelőtt 11 órakor az esperes imájával ért véget.

D.

100 éves templomszentelési évforduló. A kassai evang. I. és II. egyházak templomuk felszentelésének 100 éves évfordulóját j. é. augusztus 20-án d. e. 10 órakor tartják meg istentisztelet keretében. Az ünnepélyre a meghívókat már kibocsátották.

Halálozás. Jahn Róbert a pozsonyi teológia akad. I. éves növendéke j. hó 10-én szülei házában Ujvidéken 3 napi betegség után az Urban elhunyt. A gyászbeszédet Becker lelkész tartotta, pályatársai nevében pedig Binder teológus bucsuztatta el. Legyen álma nyugodt.

A veszprémi egyházmegye közgyűlése. A veszprémi egyházmegye aug. hó 2-án Veszprémben az egyházmegye történetében maradandó jelentőségű közgyűlést tartott. Közel negyedfél év óta a visszavonás áldatlan szelleme tartotta fogva az egyházi közérdek legnagyobb kárára a szíveket, elméket és erőket. A legtöbb elv. esperes választásból kifolyólag több elvi kérdés személyi ellentétet váltott ki, ami szinte bénító hatással volt az egyházi szent ügy szolgálatára nézve. E gyűlés folyamán szinte az utolsó órában, mikor már küszöbön állott az egyet. törvényszék által delegált soproni-felső egyházmegyei törvényszék ítélezése — hála az egek Urának, ki a békesség és szeretet lelkével megihlette az ellentétes felfogásukat — s megtörtént a félreértéseknek mindenek közmegnyugvására való békességes kiegyenlítése. Dr. Mohácsy Lajos lelkész, ki az egyházmegyei elnökség és az egyházmegyei törvényszék ellen panaszlevelben vádat emelt: visszavonta panaszlevelét, kijelentve, hogy sérteni senkit személyében nem akart, csupán elvi kérdéseket tisztázni, hogy hasonló esetek praecedensül ne szolgáljanak, — másfelől Takács Elek esperes visszavonta vizsgavádllevelét és az egyházmegye a dr. Mohácsy Lajos ellen hozott egyházmegyei határozatokat érvénytelenekké jelentette ki. — Az ellentétek békességes kiegyenlítésének szép befejezése volt a közbizalom által immár 3. ízben megválasztott esperesnek Takács Eleknek az esperesi tisztség elfogadása, és az újonnan választott egyhm. felügyelőnek dr. Kluge Endre pápai gyűl. felügyelő egyhker. t. ügyésznek beiktatása. Beiktatása az előzmények és a háborus viszonyok miatt a legegyszerűbb lefolyású volt — de hatásában, mit székfoglaló beszédében ért el, maradandó emlékű lesz az ünnepélyen jelenlevők szívében. Kevés világi pap ért el ily hatást. Nem az ékesszólás mesteri kezelésével érte azt el, hogy könnyekig meghatotta a hallgatóságot, hanem azzal az erős és mély vallásos ihlettségével, mely minden szavából kiáramlott. Elfogadja a megtisztelő bizalmat melyre — ugymond — sem előkelő születés, sem tekintélyes vagyon, sem különös képességei nem praedestinálják, — elfogadja gyengeségének tudatában annak a jó Isten kegyelmébe vetett bizodalmaival, aki eddig is sok megpróbáltatásaibnn mindig adott neki erőt, kitartást, valahányszor hozzá fordult — hite buzgó imádságával. Boldog volt minden közgyűlési tag, hogy ennek a korrekt, komoly férfinak lelkébe ezuttal betekintést nyerhetett, mert érezte mindenki, hogy aki így érez, így gondolkodik — annak tetterejétől csak áldást várhat az egyházmegye.

A tisztujítás során csak azok az állások töltettek be, amelyek halálozás vagy visszavonhatlan lemondás folytán megüresedtek. A főjegyzői állásra megválasztott Nagy Kálmán helyébe dr. Mohácsy Lajos, az egyhalmgyei törvényszékbe dr. Kluge Endre helyébe Pürgly Pál, dr. Lányi Sándor helyére Kristóffy Gyula; t. ügyészek az elhunyt Barcza Béla helyére dr. Lányi Sándor, alügyészek dr. Götze Sándor; egyhalmgyei számvevőszéki tagokul Schmidt Károly világi és Bátsi József egyházi részről. Egyhm. gyámint. elnökül ujjolag Nagy Kálmán és dr. Lányi Sándor választattak meg. Az egyhm. közgyűlés tárgysorozata gyorsan nyert elintézését, amennyiben a tárgyak az illető bizottságok által alaposan elő voltak készítve. Ugy a számvevőszék, gyámintézet, gyámodai, népisk. bizottságok jelentései, határozati javaslatai minden változtatás nélkül kerültek határozatba. A zsedényi díjra Nagy Pál pápai tanító ajánlatott. A lelkészöveggyeknek egyenként 74 k. 28 f. segély állapított meg. Az egyházmegye történetének megírására Görög Ernő tési lelkész kéretett fel. Az elhunyt Belák István zsinati tag helyének betöltésére felhívtak a gyűlekezetek a szavazásra. — A jövő ehalmgyei gyűlés helyéül Pápa városa tüzetett ki.

Az egyházmegyei közgyűlést megelőző napon, aug. 1-án délután megtartották a *lelkészértekezlet* ülését. Ezen Sikos Gyula zalagalsai lelkész felolvasást tartott: „Néhány szó a reform. jubileum 400-dos ünnepe méltó megünnepléséhez“ címen. Horváth Sándor arról olvasott fel: miféle propagandával lehet emelni a jubiláris szeretet-házra folyamatban lévő gyűjtés eredményét, *Ihász Mihály* kertai lelkész pedig az egyházi tisztviselők terménybeli fizetésének megváltásának kérdéséről olvasott fel. A felolvasott munkákat az értekezlet a kerül. evang. egyesülethez terjeszti fel.

Pár szó a háborus segély kiosztása körül. A július 27-én megtartott egyetemés pénzügyi bizottság közgyűlésének határozatakép olvastuk e lap 21-ik számában, hogy csak a 4000 koronát meg nem haladó összjövedelemmel bíró lelkészeket részesítik segélyben, a nőfien vagy gyermektelen lelkészek segélyt nem kapnak. Ez azt hiszem elég értelmes s szerintem elég igazságos dolog is. Azonban ebben sehöl sincs megmondva, hogy elsősorban a sok gyermekkel bíró idősebb lelkészek aspirálhatnak erre a segélyre — a minthogy sok helyről hallottuk, hogy minket kisebb jövedelmű nő s apróbb gyermekkel bíró fiatal lelkészeket a püspöki irodákban most készülő lajstromokból egyszerűen kihagytak. Kát bocsanatot kérünk, ez ellen a leghatározottabban protestálunk. Mert ez nem

gyermekneveltetési segély, hanem háborus segély s a legnagyobb igazságtalanság volna elvonni valakitől e segélyt azért, mert fiatal, vagy mert még csak egy két kis gyermeke van s odaadni annak, a ki már mint idősebb pap korpótlékban sőt külön gyermekneveltetési segélyben amugy is részesült. Kérdem, kinek van inkább szüksége erre a segélyre annak az öregebb lelkésznek-e, a kinek véletlenül lehet nagyobb családjá, de a kinek bizonyosan van egy kis megspórolt pénze is, vagy legalább 5—6 darab szarvasmarhája ia mi ma vagyont jelent), — vagy annak a nő fiatal lelkésznek, a ki még csak 3 éve pap s alig hogy megmelegedett kiűtött a háboru s vele a nagy drágaság s ha tehenet akar venni 3000 koronára van szüksége?! Sőt én azt hiszem egyenest kimondhatta volna az egyet. pénzügyi bizottság, hogy *elsősorban a nő 4000 kor. összértéken aluli fizetéssel rendelkező, de még 6 évet nem szolgált lelkészek* fognak előnyben részesülni, mert azok sem korpótlékban, sem gyermekneveltetési segélyben nem részesültek, — gazdaságilag sincsennek még ugy berendezkedve, a mennyiben kezdők, — de mint szegény fiuk egy pár száz korona adósággal még theol. tanulmányaik végzése óta meg vannak áldva, sőt az egyet. nyugdíjintézetbe míg a többi 75 koronákat, ők 200 koronákat tartoznak fizetni.

Az a hír is kiszivárgott már, hogy miután püspökeink sok oldalú elfoglaltságuk miatt magok nem foglalkozhatnak ezzel a dologgal, rendesen az irodavezető urakat bízzák meg a névsor összeállításával, akiknek esendes munkájáról több kellemetlen hír kering főleg a dunáninnen területben. Kérjük a püspök urakat, méltóztassanak ezt szigoruan ellenőrizni s böles tapintatossággal lehetőleg elsimítani az esetleges sok elégedetlenségre alkalmat adó helytelen intézkedéseket.

Egy fiatal lelkész.

Halálozás. Egy páratlan energiájú életet tört ketté a halál angyala *Lindtner Vilma* orvosianhallgató halálával, ki aug. hó 12-én hosszas szenvedés után életének 28. évében az Urban esendesen elhunyt. Szegénysége miatt, beteges volta dacára tanítással foglalkozva küzdötte magát keresztül a gymnáziumon, tette le az érettségét, s iratkozott be az orvosi fakultásra. Lapunk olvasói előtt mint költőné ismeretes, hívő lelkének költeményekbe foglalt lstenhez emelő gondolatait többször mutattuk be. Nagy reményekre jogosító volt pályafutása, de a nehéz kór, amely ellen cly szívósan küzdött, diadalmaskodott rajta, s megadta neki azt a nyugalmat, amit az életben megtalálni nem tudott. . . . Legyen örök álma esendes és emlékezete áldott!

Segédlelkészválasztás. Boldis János, a ki eddig a gyóni beteg lelkészt helyettesítette, Selmezbányára hivatott meg esperességi segédlelkésznek.

Hymen hír. Vettük a következő kedves hirt: Roth Idát eljegyezte Schwartz Mátyás ev. lelkész Ruszkin—Toporez. Őszinte szívvél gratulálunk.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat.

A ménhárdi evang. egyházközség okl. helyettes tanítónőt keres egy évre.

Jövedelme: lakás, fűtés és 900 korona havi részletekben.

Pályázati jelentkezések az *izsákfalvi* (Szepes m.) lelkészhez intézendők augusztus 28-ig. 2-1

Pályázat.

A tótpelsőezi ev. egyházközség hitoktató s. lelkészi állásra pályázatot hirdet. Az állás javadalma a következő: I. Hitoktatói javadalom: 1., Szabad lakás s a mellette lévő 600 □² kert haszon élvezete; 2., Az egyház pénztárából 609 kor. készpénz előleges havi részletekben, amely évenként 100 koronával emelkedő korpótlékkal

5 évi szolgálat után állandó jellegű 1000 koronát fog kitenni; II. Segéd lelkészi javadalom: 1., Az egyház pénztárából 500 korona havi előleges részletekben. 2. Államsegélyből kápláni kongrua 500 kor. 3. Az egyháztanács által javaslatba hozott 20 %-os drágasági pótlék a háboru tartamára.

Az istentisztelet, illetve a hitoktatás nyelve, — amely heti 12 órában látandó el a helybeli áll. elemi iskolában — magyar és tót.

A banyai evang. egyházkerület lelkészválasztási szabályrendeletének 15 §-ban előirt kelésekkel felszerelt kérvények 1916. évi szeptember 1-ig alulírott lelkésznel nyújtandók be.

Tótpelsőcs 1916 aug. 14.

2-1

Szelényi János ev. lelkész.

Pályázat.

Erdővágás leányegyházamba hadba vonult tanító helyettesítésére tanítónőt vagy nyug. tanítót keresek.

Fizetése: havi 100 korona készpénzben, 40 véka krumpli 320 fej káposzta és egy nagy rét haszonélvezete természetben. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Magyar tót nyelvben jártas jelentkezők forduljanak

Szalabey Mátyás evang. lelkészhez Bártfa.

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztelő kannák, oltári gyertyatartók, borkancsók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

